

YTTRANDE

Landgren, Maria
Maria.Landgren@skane.se

Datum 2026-01-16
Ärendenummer 2025-POL000412
Socialdepartementet

Remiss Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista – en del i en ny nationell infrastruktur för datadelning

Övergripande kommentarer

Region Skåne har beretts möjlighet att svara på remiss avseende Fortsatt utveckling av en nationell läkemedelslista – en del i en ny nationell infrastruktur för datadelning (SOU 2025:71). Region Skåne ställer sig positiv till betänkandets övergripande mål att utveckla en nationell infrastruktur för läkemedelsinformation. Regionen bedömer att förslagen stärker patientsäkerheten, förbättrar kontinuiteten i vården och skapar förutsättningar för datadriven utveckling.

Som ett första steg ser Region Skåne att det är viktigt att utvärdera de delar av nationella läkemedelslistan (NLL) som vi redan har infört och de delar vi planerar att införa kopplat till kraven september 2028, innan ytterligare krav adderas.

Utvecklingen av NLL bör inledningsvis fokusera på att få tillgång till ordinationer och administrerade läkemedel inom slutenvården (federerat eller centralt lagrat i register) och även att vaccinationer inkluderas i registret. Region Skåne anser att ett register för medicintekniska produkter behöver förberedas avseende struktur och möjlighet att exportera data, för att på sikt kunna inkluderas i NLL. Vad gäller nationella register för vissa administrerade läkemedel med långvarig effekt bör detta komma i ett sista steg.

Region Skåne ser betydande utmaningar kopplade till teknisk integration, verksamhetsförändringar och resursbehov. Samtidigt är det avgörande att utvecklingen av NLL sker i samspel med Sveriges nationella digitala arkitektur (NDI) och i enlighet med kommande krav i European Health Data Space (EHDS). En lösning som utvecklas vid sidan av dessa initiativ riskerar att skapa dubbla infrastrukturer, ökade kostnader och bristande interoperabilitet. Förslagen i utredningen som nu remitteras berörs även av andra utredningar och det är angeläget med en sammanhållen behovsbild avseende en enhetlig infrastruktur för informationsdelning.

Detaljerade synpunkter på förslagen

Tidplan

Region Skåne arbetar för närvarande med att byta journalsystem parallellt med att införa NLL med skrivfunktionalitet. Detta är ett stort och omfattande arbete som tar mycket tid och resurser. Arbetet inkluderar allt från teknisk utveckling till stora förändringar i flöde och arbetssätt för vården.

Den NLL lösning som kommer att införas i första steget är en enkel lösning. Därefter kommer de nya kraven med strukturerad dosering med mera att införas (september 2028). Ytterligare krav finns till våren 2029. Region Skåne anser att dessa krav behöver införas och utvärderas innan nya krav ska hanteras och tror därför inte att föreslagen tidplan i utvärderingen är rimlig (mars 2029).

Utöver behovet av att först utvärdera redan införd NLL-lösning så är utredningens tidplan för lagändringar alltför snävt tilltagen då förslagen innebär en omfattande utveckling av regionernas vårdinformationssystem. Det gäller oavsett hur den nationella infrastrukturen byggs upp. Utredningens förslag om en utbyggd nationell digital infrastruktur för läkemedels- och vaccinations-information innebär stora förändringar för regioner, kommuner och vårdgivare. För att dessa förändringar ska bli framgångsrika och långsiktigt hållbara är det avgörande att tidsplanen för införandet är realistisk och tar hänsyn till verksamheternas faktiska förutsättningar. En alltför snäv eller ambitiös tidsplan riskerar även att skapa undanträngningseffekter, där resurser tvingas tas från andra viktiga utvecklingsområden eller från den dagliga vården.

Utvidgat innehåll i NLL

Region Skåne stödjer att ordinationer och administrering av läkemedel inom vården, t.ex rekvisitionsläkemedel görs tillgängliga via en nationell infrastruktur för läkemedelsinformation samt att vaccinationer registreras i NLL och görs tillgängliga nationellt oavsett aktör. Detta ger en mer komplett bild av patientens behandling och minskar risken för felmedicinering.

Utvecklingen av NLL bör i första hand fokusera på att få tillgång till ordinationer och administrerade läkemedel inom slutenvården (federerat eller centralt lagrat i register) och även att vaccinationer inkluderas i registret.

Region Skåne anser att ett register för medicintekniska produkter behöver förberedas avseende struktur och möjlighet att exportera data, för att på sikt kunna inkluderas i NLL. Vad gäller nationella register för vissa administrerade läkemedel med långvarig effekt bör detta komma i ett senare steg.

På längre sikt önskar regionen se en utveckling där NLL utvecklas till att bli ett register för sammanhållen läkemedelslista som baseras på och utgår från patientens läkemedelsordinationer. En grundförutsättning för att kunna genomföra detta arbete är att förhållandet mellan ordination och förskrivning förtydligas då detta

saknas idag. NLL bör ses som den sammanhållna listan av ordinationer, inte enbart ett register över vad som är förskrivet. Ordinationen utgör grunden för förskrivning och är viktig information om behandlingen. En behandling kan förändras och fortgå även efter att ett recept är slutexpedierat. För att till fullo skapa värde för hälso- och sjukvårdspersonal liksom för patienten behöver därför ordinationen vara utgångspunkten. Utvecklingen mot en mer nära vård kommer också att innebära ett behov av en samlad information om samtliga läkemedelsordinationer. Begreppet ordination måste användas konsekvent som beslut om behandling, oberoende av om läkemedlet administreras i vården eller förskrivs på recept.

Federerad arkitektur

Vi ser positivt på att data görs tillgänglig där den dokumenteras, vilket minskar integritetsrisker och harmoniserar med EU:s hälsodataförordning. Det finns dock risker med federativa lösningar tex om en vårdgivare lägger ner sin verksamhet. Ett alternativ skulle kunna vara att regionerna skapar tillgänglighet till en representation av sina data.

Patientens rättigheter

Förslagen om spärrar, samtycke och loggning är välkomna men det är angeläget att förskrivarna kan se att spärrar är lagda. Detta bidrar till ökad transparens och säkerställer att vårdpersonal är medveten om eventuella begränsningar i tillgången till patientdata, vilket är nödvändigt för att undvika risker och missförstånd i vårdssituationen. Region Skåne understryker behovet av tydliga nationella riktlinjer för hur förslagen ska implementeras i vårdsystemen.

Andra förslag

Region Skåne ser positivt på att kravet om att skriftligt informera om utbyte tas bort redan 1 januari 2026.

Resursbehov

Region Skåne ser långsiktiga vinster i form av minskade läkemedelsfel och effektivare vårdövergångar. Att genomföra den fortsatta utvecklingen av NLL samt införa en ny nationell infrastruktur för datadelning är dock ett stort och omfattande arbete som tar mycket tid och resurser i anspråk. För regionerna kommer detta vidare att innebära betydande kostnader för systemanpassning och kompetenshöjning. Uppskattningen om en kostnad på 20 miljoner kronor för regionerna känns lågt satt. Finansieringsprincipen bör tillämpas och regionerna få täckning för sina kostnader. Långsiktig finansiering för att stödja regionernas implementering kommer att krävas.

Styrning

Region Skåne anser att det behöver inrättas en styrmodell för nationella register och infrastruktur. Modellen bygger på en gemensam nationell styrgrupp med mandat att fatta strategiska beslut om utveckling, införande och förvaltning av nationellt register (NLL) representerad av regionerna och staten. Kommuner,

professioner, patientföreträdare och apotek bör ha en rådgivande funktion. Styrgruppen bör besluta om strategiska prioriteringar, införandeplaner och förvaltning av NLL och relaterade lösningar samt fastställa gemensamma standarder och krav för interoperabilitet mellan journalsystem och nationella tjänster.

Sekundäranvändning av data

Region Skåne delar utredningens bedömning att inte blanda primär och sekundäranvändning av data. Det finns dock ett stort behov av att få tillgång till rekvirerade och administrerade läkemedel samt vaccinationer vilket bör beaktas och i så fall hanteras via andra register tex registret för administrerade läkemedel.

Folkhälsomyndigheten har ett register för sekundäranvändning avseende vaccin. Även Socialstyrelsen föreslås få ansvar för ett nytt hälsodataregister över administrerade läkemedel, inklusive vacciner. För att öka kvaliteten och undvika dubbelrapportering bör rapporteringen till både Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens register ske automatiserat och enligt gemensamma nationella specifikationer. Region Skåne anser att det bör vara myndigheternas ansvar att dessa register förses med uppdaterad information på ett för regionerna effektivt sätt. Regionerna ska inte belastas om staten väljer att hålla två olika register för samma eller liknande data. Huvudmännen för hälso- och sjukvården har behov av uppgifter om vaccin för sekundäranvändning. Exempelvis behövs det för arbete med smittskydd i regionerna.

Utvärdering

Utredningen föreslår att Myndigheten för vård- och omsorgsanalys bör få i uppdrag att utvärdera och följa upp införandet av den nya infrastrukturen för hälso- och sjukvården. I ett första skede bör myndigheten följa upp det nuvarande införandet av den nationella läkemedelslistan och i ett senare skede bör myndigheten följa upp implementeringen av den av utredningen föreslagna vidare utvecklingen av infrastrukturen. Utvärderingen bör ske i nära samarbete med berörda parter. Region Skåne vill betona att denna stegvisa utvärdering är av största vikt och beslut om fortsatt utveckling bör baseras på resultatet av dessa utvärderingar.

Anna Mannfalk
Ordförande

Martin Engström
Hälso- och sjukvårdsdirektör